

זרע שמשון
רבי שמשון היים
ב"ר נחמן מיכאל נחמני זצ"ל
הבטיח למי שילמוד בספריו:
תשלומי חן וחסד ושלמא רבא
מן שבאי וענינים תראה בנים
ובני בנים כשתילי זיתם סביב
לשולחנכם, הכמים ונבונים
ובתים מלאים כל טוב, גם עושר
גם כבוד לא יסופו מזרעכם וכו';
בני היי ומוזני טבי.

מלא העומר
רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית כוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ, וכו' הנח"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין וז"ל: הבטיח הגאון שיעשה
טובה לכל הגושת'לים והמטייעים
הרוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר
רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורנשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להגה"ק מקוד"יגלוב עה"ת
עמוד רמ"ב) וכו"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ ישר
למיימנים בה

ילקוט סופר
רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמוד או יפרסם דבריו
אני אטיב עמוהם להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איהו מזמורי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שמוע
קול בכיות עמו ישראל בהחמים
ואצטרף תפילתי עמהם
לטוב להם כל הימים

לב העברי
רבי עקיבא יוסף
ב"ר יחיאל שלעזינגר זצ"ל
כתב בצוואתו
בקשתי שטחה שישתדלו
להדפיס ספרים שלי, ואני
תפילה להש"ת, צעק לבי אל ה'
בין בחיי בעוה"ז, ובעוה"ב אם
יהיה בכוחי, אקוה שלא להיות
כפוי טובה ח"ו, ובעולם האמת
אקוה כי לא יבושו בי תומכי.

אתוון דאורייתא
רבי יוסף
ב"ר יהודה ענגיל זצ"ל
העיד חתנו הגאון רבי יצחק
מנחם מארגענשטערן זצ"ל
בהספרו
רבינו בטרם עלה השמימה
הבטיח כל מי שייטיב בהדפסת
החיבורים שלו יהיה לו למליץ
ישר בעולם העליון

שערי זבול
רבי זבולון
ב"ר אברהם משה המבורגר זצ"ל
הבטיח כמה פעמים שיעשה
טובה ומליץ טוב למי שיעשה
טובה לנשמתו, וכך חרות על
מצבתו

חזון יחזקאל
רבי יחזקאל ב"ר מרדכי
זלמן אברמסקי זצ"ל:
הג"ר שלום אייזן זצ"ל בעת
הספרו בשעת הלוייה הכריו:
נצטויתי מאת רבינו זצ"ל לפרסם,
שהבטיח שילמליץ טוב לכל מי
שילמוד בספריו, וכן ימליץ טוב
לכל מי שיעיץ את חידושי תורתו.
(רבבות אפרים או"ח ח"ב עמוד
רמ"ח, מלך ביפיו פרק מ"א).

צדקת הצדיק
רבי צדוק
ב"ר יעקב רבינוביץ זצ"ל
אמר קודם פטירתו
שמבטיח כמו הבטחת בעל
מלא העומר שמי שידפיס
דבריו יהיה לו למליץ ישר

בן לאשרי
רבי יצחק ב"ר אשר
אנשיל הוברמן הרב
מרעננה זצ"ל כתב בספרו:
הנני מוסר מודעה שהחלטתי להתפלל
בלי נדר בכל יום על כל אלה שיעיינו
בספרי, ויגידו בשמי דברי תורה
לאחרים שיושעו מכל צרה
שצריכים ישועה בעוה"ז ובעוה"ב.
וכל הלומד בספרי יזכה ליר"ש,
והצלחה בכל טוב, בזה ובבא
וסגולה גדולה בבית לכל הדברים.

זמן אברמסקי זצ"ל
הג"ר שלום אייזן זצ"ל בעת
הספרו בשעת הלוייה הכריו:
נצטויתי מאת רבינו זצ"ל לפרסם,
שהבטיח שילמליץ טוב לכל מי
שילמוד בספריו, וכן ימליץ טוב
לכל מי שיעיץ את חידושי תורתו.
(רבבות אפרים או"ח ח"ב עמוד
רמ"ח, מלך ביפיו פרק מ"א).

זמן אברמסקי זצ"ל
הג"ר שלום אייזן זצ"ל בעת
הספרו בשעת הלוייה הכריו:
נצטויתי מאת רבינו זצ"ל לפרסם,
שהבטיח שילמליץ טוב לכל מי
שילמוד בספריו, וכן ימליץ טוב
לכל מי שיעיץ את חידושי תורתו.
(רבבות אפרים או"ח ח"ב עמוד
רמ"ח, מלך ביפיו פרק מ"א).

מלל וצני יין ושיר

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב?
פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה?
פארוואס האב איך צער גידול בנים?
פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען?
פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

תירוץ

זייל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען
וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, פלאצקע גאון, אבני נזר, ילקוט סופר, צדקת הצדיק, לב העברי, רבי יוסף ענגיל, רעננה רב,
און ר' יחזקאל אברמסקי, ר' זבולון המבורגר זצ"ל וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר
פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

זרע שמשון

לע"נ הרה"ק המקובל המלוב"ר ר' רפאל ב"ר אברהם ריס ז"ע
מי יאכילנו בשר. יש לבאר מדוע דוקא לאותו הדור נאסר אכילת בשר תאוה, ולא אסר כן על דורות הבאים. זהו משום דאותו הדור זכו לראות את
הקב"ה על הר סיני פנים בפנים ולשמוע את קולו, לכן אין מן הראוי שישלטו בהם רימה ותולעה. וכן אמרו חז"ל (פרקי דר"א פרק מ"א) שאותו הדור
שקבלו התורה, לא שלטה במותם רימה ותולעה, ע"ש. ולכן ציוה עליהם שלא יאכלו בשר שמרבה רימה, כדאיתא באבות (פ"ב מ"ז) 'מרבה בשר מרבה
רימה', והיינו דכיון שזכו שלא ישלטו בהם רימה ותולעה בזכות מתן תורה וגילוי השי"ת שהיה להם, ולכן נצטוו ג"כ שלא לעשות פעולות שמרבות את
הרימה. אמנם אכילת בשר קדשים התיר להם, היות דזה דבר קדוש, וכפי שכתבו המקובלים (ע' ראשית חכמה שער הקדושה פט"ו) שכל מה שהאדם
אוכל בסעודת מצוה, אינו נעשה מזה רימה. וענין זה לא שייך בדורות הבאים, כי לא זכו לראות את גילוי ה', ובודאי דישלטה בגופם רימה, ולכן אין
שום סיבה לאסור עליהם את אכילת הבשר אף שזה מרבה רימה, שהרי בין כך ישלטו בגופם רימה לאחר מותם.
ועוד ל"ל מדוע דוקא באותו הדור אסר הקב"ה לאכול בשר לתאוה, והיות דהם נדבקו בהקב"ה במעמד הר סיני, וכפי שמעיד הכתוב 'ואתם הדבקים בה'
אלקיכם', לכן אסר להם את הבשר כדי שלא יתמשכו אחרי היצה"ר, דאמרו (ברכות לב), דיצה"ר מתעורר ע"י אכילת הבשר, וכל זה שייך רק בדור דיעה
שקבלו את התורה בהר סיני פנים בפנים, ולא בדורות הבאים, לכן לא נאסר על דורות שלא היו במתן תורה אכילת בשר תאוה.
והנה מרים מצורעת כשלג. הטעם שלקו מרים ואהרן בנגעים, נראה משום שחשדו את משה רבינו בגסות הרוח, ועונושו של גסות הרוח הוא נגעים,
כדאמרו (ערכין טז) שהנגעים באים על גסות הרוח. ולכן מדה כנגד מדה לקו הם בנגעים.

לע"נ הגר"ר שניאור זלמן ב"ר מנחם אריה בערנבלעט זצ"ל י"א צ"כ א"א סיון

בהעלותך את הנרות. ופירש"י: מכאן שמעלה היתה לפני המנורה שעליה עומד הכהן ומטיב הנרות. וכבר הקשו דהרי גבהה של המנורה הוא רק י"ח טפחים, וא"כ מדוע צריך מעלה. אך יתכן לפי מה שאמרו (סוטה לח.) דאינו ראוי לכהן גדול להגביה ידו למעלה מן הציץ, לכן אמר 'דבר אל אהרן' שהוא כהן גדול, דאינו ראוי שיגביה ידו למעלה מן הציץ, לכן 'בהעלותך' דייקא, דלכן צריך מעלה לפני המנורה, כדי שלא יצטרך להגביה ידו למעלה מן הציץ.

מדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה. ופירש"י: בעבדי אע"פ שאינו משה, במשה אפילו שאינו עבדי, כדאי הייתם לירוא מפניו, וכל שכן שהוא עבדי, ועבד מלך מלך. וכבר כתבתי בדרושים שתמוה מה שכתב רש"י 'במשה אפילו שאינו עבדי', דהרי הכל תלוי בעבודת ה', וא"כ איזה מעלה יש במשה אם אינו עבדי.

ויראה עפ"י מה שאמרו חז"ל (ברכות לד.): מעשה בר' חנינא בן דוסא שהלך ללמוד תורה אצל ר' יוחנן בן זכאי, וחלה בנו של ר' יוחנן בן זכאי. אמר לו: חנינא בני, בקש עליו רחמים ויחיה. הניח ראשו בין ברכיו ובקש עליו רחמים ויחיה. אמר ר' יוחנן בן זכאי: אלמלי הטיח בן זכאי

את ראשו בין ברכיו כל היום כולו, לא היו משגיחים עליו. אמרה לו אשתו: וכי חנינא גדול ממך. אמר לה: לאו, אלא הוא דומה כעבד לפני המלך, ואני דומה כשר לפני המלך, ע"כ. ומבואר דתפילת עבד מקובלת יותר.

וא"כ אתי שפיר הכוונה של 'בעבדי', דבמשה רבינו היו שתי הבחינות, [מעלת משה', שהוא 'שר' לפני המלך, ומעלת 'עבדי', שהוא 'עבד' לפני המלך]. ולפעמים בחינת 'שר', אינו מעלה בנוגע קבלת התפילה, כמו שמצינו אצל ר' יוחנן בן זכאי, דשם איכא מעלה יתירה לבחינת 'עבד'. וזה שאמר הכתוב: 'מדוע לא יראתם לדבר בעבדי', דמשה רבינו יש לו מעלת עבד, וא"כ יותר מוכן שתפילתו תהיה נשמעת אם מבקש שינקום ית' עלבונו, א"כ לא היה להם לדבר עליו. וכן 'במשה', דאפילו לא היתה תפלתו נשמעת תמיד, כמו ר' יוחנן בן זכאי שלא בא המופת בקיבול תפלתו, מ"מ משה היא, והוא שר לפני המלך, כי מי גדול ממנו, ואיך לא יראתם לדבר 'במשה'.

לע"נ הגר"ר שמואל ב"ר אהרן פסעסובוגר זצ"ל י"א צ"כ א"א סיון

בהעלותך את הנרות. במדרש תנחומא (תצוה פיסקא ג'): א"ר חנינא סגן הכהנים, אני הייתי משמש בבית המקדש, ומעשה ניסים היה במנורה, משהיו מדליקין אותה מראש השנה לא היתה מתכבה עד שנה אחרת. והקשה האמרי אמת להגר"ח, דהרי בעינן מעשה הדלקה בכל יום, וע"י הנס התבטלו ממצוה זו. והשיב הגר"ח דהמצוה הוא שיהיה הנרות דולקים, ולא המעשה הדלקה, ולכן שפיר קיימו המצוה.

והאמרי אמת ביאר, ע"פ הגמ' (ביצה כב.) דנותן שמן חייב משום מבעיר, א"כ היה יכול להוסיף טיפה אחת בכל לילה לקיים מצות הדלקה.

אולם הגר"ח אמר דיש לחלק, דאע"ג דחשיב 'מבעיר', מ"מ אין זה 'מעשה הדלקה'. דבשבת החיוב הוא מלאכה, ולכן כשהוא מוסיף שמן חייב משום 'מבעיר', משא"כ לענין נרות מקדש הדלקה עושה מצוה ובעינן מעשה הדלקה, לכן לא חשיב הדלקה בזה שהוסיף שמן.

ויסוד זה כתב גם בשו"ת אבני נזר (אר"ח סי' תק"ד אות ב'), וז"ל: כמו במקדש שאין מדליקין בהפסולים משום שנאמר 'להעלות', שצריך שיהא דולק מכח ההעלאה שהוא הדלקה ראשונה, ולא מכח תיקון והטייה שלאחר כך, דהאי לאו 'הדלקה' מיקרי, אף שחייב עליה בשבת משום 'מבעיר', מכל מקום הדלקה לא מיקרי. וכעין שכתב הרא"ש (שבת פ"ב סוף סי' ז') בהדליק ולא היה בו כשיעור, ואחר כך הוסיף שמן לכשיעור, דלא יצא, ולא חשבינן נתינת

תולדות בעל החזון יחזקאל

כשמרן הגאון מטשעבין זצ"ל החזון לסנדקאות בביהכ"נ הגר"א בבית וגן, והגיע וראה שם החזון יחזקאל מסיים את התפילה, הוא הודיע לאבי הבן ולרבי יחזקאל, שמרן רבי יחזקאל יהיה הסנדק, רבי יחזקאל סירב, ואמר 'המונית ממתניה לי למטה... אבל זה לא עזר, ורבי יחזקאל היה הסנדק. מרן הגר"ז מבריסק לא פעם היה מגיע באוטובוס בקו 12 לבית וגן וצועד עם ר' יחזקאל שעה ארוכה, לפעמים גם עלו לביתו ושוחחו יחד. וכן עלו לביתו הגדולים מהדור הצעיר יותר, כמו רבי מיכל פיינשטיין, ורבי נחום פרצוביץ. ר' נחום אמר ששהה מואות שעות במחיצתו ולא מתחרט על דקה אחת.

השמן להדלקה, אף שהנותן שמן לנר בשבת חייב עליה משום 'מבעיר', מ"מ לאו 'הדלקה' היא, וכמו כן הטייה לאו 'הדלקה' מיקרי.

לע"נ הגר"ר נפתלי הירץ ב"ר שמעון וואלף רובין י"א צ"כ א"א סיון

אסדר לדרומא מנרתא דסתימא. אומרים בזמירות שבת 'אסדר לדרומא מנרתא דסתימא', וזה לפי מה שאמרו (יומא כא.): 'שולחן בצפון ומנורה בדרום'. ושם קאי על מנורת המקדש, ונראה שהנרות שמדליקין בשבת, הוא מעין קדושת מנורת המקדש.

ובמדרש רבה (פרשה זו טו:): מקשה תיעשה המנורה, ואעפ"כ נתקשה משה וירד ושכח ועלה וכו', עד שנטל מטבע של אש והראה לו עשייתה, ואעפ"כ נתקשה על משה וכו', ואמר לבצלאל, ומיד עשאה. התחיל תמה ואמר: אני כמה פעמים הראה לי הקב"ה ונתקשיתי לעשותה, ואתה שלא ראית, עשית מדעתך, 'בצלאל' בצל אל היית עומד כשהראה לי הקב"ה עשייתה, ע"כ. וצ"ב למה באמת נתקשה בה משה אף שהראה לו הקב"ה כמה פעמים, ובצלאל עשאה מדעתו מיד. גם מהו הלשון 'בצל אל היית', ואם

שהוא רק דרש על שמו שנקרא כן, מ"מ צריך להבין משמעותו.

אך הענין הוא על פי מה שאמרו (מדרש רבה שם, ה'): לא שאני צריך לכם, אלא שתאירו לי כדרך שהארתי לכם וכו', למה הדבר דומה לפקח וסומא שהיו מהלכין בדרך, אמר לו פיקח לסומא כשנכנס לתוך הבית: צא והדליק לי את הנר הזה והאיר לי. אמר לו הסומא: כשהייתי בדרך, אתה היית מסמכני, עד שזכננסנו לתוך הבית אתה היית מלוה אותי, ועכשיו אתה אומר הדלק לי את הנר הזה והאיר לי. אמר לו הפקח: צא ותא תהא מחזיק לי טובה שהייתי מלוך בדרך, לכן אמרתי לך האיר לי. כך הפקח זה הקב"ה, והסומא אלו ישראל, והיה הקב"ה מנהיג ומאיר להם שנאמר וה' הולך לפנינו יומם, כיון שעמד המשכן קרא הקב"ה למשה ואמר לו 'תאירו לי', שנאמר בהעלותך את הנרות וכו', ע"כ. והיינו דהתורה נקרא 'אור', והמנורה מורה על אור תורה שבעל פה, וזה נקרא 'תאירו לי', שהתורה שבעל פה ניתן לחכמים, ונראה כמו שהם מאירים כביכול להש"ת, ומ"מ באמת הם דברי אלהים חיים מה שהש"ת משפיע בלב החכמים, רק על הגוון נראה כמו שהחכמים מחדשים, והוא כמו משל הפקח והסומא שנראה כמו שהסומא מאיר ומדליק הנר עבור הפקח.

ועסק של משה רבינו ע"ה היה רק תורה שבכתב, ומטעם זה איתא (מנחות כט:): הלך וישב בסוף שמונה שורות ולא היה יודע מה הוא אומר, מפני שר' עקיבא היה שורשו בחינת תורה שבעל פה כמו שכתב האריז"ל, ולכן משה רבינו לא היה יודע מה הוא אומר וכו'. והנה התורה שבעל פה של החכמים בא ע"י הסתר שנראה להם שהם מחדשין מדעתם, כמו שנאמר 'תזל כטל אמרתי', כמו טל שאינו ניכר איך שירד מהשמים. משא"כ במשה רבינו שהתורה שבעל פה שלו היה מפורש לנגד עיניו שזהו גם כן מסיני מפורש מהש"ת.

וזה ענין מה שאמרו 'נתנבאו הנביאים ב'כה' אמר, מוסיף עליהם משה ב'זה הדבר'. ד'כה אמר', היינו ששמעו הם מהש"ת, ואמרו לישראל מה ששמעו. משא"כ משה רבינו שנתנבא ב'זה הדבר', היינו בעת שדיבר, היה דבר ה' שיצא על ידי פיו והיה מפורש שהוא דבר ה'. ואף ההלכות שחדש מעצמו היה מפורש לנגד עיניו שהוא מהש"ת שניתן לו מסיני. וזהו הענין שלא הבין ענין המנורה ונתקשה בה, דאין אפשר זאת לאמר שתאירו לי להאיר לה' כביכול. משא"כ בצלאל שבא ממרים, והבאר הוא בזכות מרים, ובאר מרמז על תורה שבעל פה. ולכן בצלאל עשאה למנורה מדעתו תיכף. ועל זה אמר לו משה 'בצל אל היית', ד'צל' היינו הסתר האור, והוא מדת לילה שמרמז

ה והקשה הגר"ד (מובא בשיעורי הגר"א זבחים י"א, ב ומנחות מט, א), דאע"פ דלא בעינן מעשה הדלקה, אבל מ"מ הרי איכא מצות הטבה, ואין קיימו מצות הטבת המנורה. ותיקן, דעל זה מהני תירוצו של האמרי אמת, דע"י נתינת השמן מתקיים הטבה, והיו מוסיפים טיפת שמן בכל יום. ועוד ביאר, דנטלו קצת מן הפתילה השרופה, דמתקיים בזה הטבה. וביאר בזה הגר"ד, דלכאורה מהו המיוחד בנס שהיה בחנוכה, הרי בכל השנה ראו מעשה ניסים שהיה דולק כל השנה, אולם לפי הנ"ל מיושב, דהמדרש אירי שהוסיפו כל יום לקיים מצות הטבה, והנס היה שלא נכבה באמצע, אבל בחנוכה הנס היה שדלק אע"פ שלא הוסיפו שמן.

א וכן הקשה החיד"א בחומת אנך (ריש פ' תצוה), וז"ל: קשה וכי בטלה מצות הדלקה. ואולי לא היה זה אלא בנר מערבי, או י"ל שהשמן היה קיים, והיה מקיים הדלקה בחילוף פתילה חדשה. ב כדביאר הגר"ח בהלכות ביאת מקדש בארוכה. ג לפי שיטתו של האמרי אמת. אבל רבינו נקט דבמקדש הנחה עושה מצוה. ד ו"כ במקראי קודש (חנוכה סי' ח'). אולם בהגהות רא"מ הורביץ (שבת כג, א) כתב, דהוספת שמן נחשב הדלקה. ותמה על הרא"ש ה"ל שכתב דצריך להיות כל השמן בשעת הדלקה, ולא מהני שמוסיף אח"כ עוד שמן משום דהדלקה עושה מצוה. דהרי ההוספה עצמה חשיב 'הדלקה'.

לתורה שבעל פה, ויום מרמז על תורה שבכתב, ולכן הוא הבין מיד ענין המנורה שמרמז ל'והאר לי', היינו להאיר לה' כביכול.

לע"נ הג"ר משה ב"ר שלמה יאזעפטיש זצ"ל יא"צ ט"ז סיון

ויקרא את שם המקום ההוא קברות התאווה כי שם קברו את העם המתאווים. ובמסורה ב"פ 'מתאווים', דין, ואידך 'המתאווים את יום ה' (עמוס ה:יח). ויש לפרש הכוונה לפי מה שפירש בבינה לעתים (דרוש ח') כוונת הפסוק 'שם קברו את העם המתאווים', דיש לבאר מדוע נקרא 'קברות התאווה', דמן הראוי היה לקרות המקום 'קברות המתאווים', שהרי המתאווים נקברו, ולא התאווה. וכתב דשארית ישראל אשר ראו בעיניהם איך נענשו העם המתאווים, ובשביל תאונתם לקברות הובלו, לכן שם אחזו פחד ובטל מהם התאווה פן יארע להם כמותם, ונמצא דבאונו רגע היה קברות התאווה עצמה, שהתאווה נקברה ונאבדה מתוך הקהל, והיה זה לפי ששם קברו את 'העם המתאווים', עכ"ד. ולפ"ז יש לומר עוד, דע"י שנתבטלה מהם התאווה, כי ראו ענין קברות התאווה, שוב לא רצו לחיות בעולם השפל ולטרוד בהבליו ימים רבים, כי כאשר ירים השכל את ידו וגבר הנפש על החומר, אז רוצה לשוב בעעוריה בית אביה בקוצר ימים, כי אין לך ברכה גדולה מזה, וכפי שכתב הרמב"ם באגרת לבנו 'אשרי מי שחתמו ימיו במהרה', בלי טירדת הנפש. ומובן היטב המסורה 'כי שם קברו את העם המתאווים', ונקרא 'קברות התאווה', כי נתבטלה התאווה אצלם, ועל כן שוב לא היה בהם חפץ לחיות בהבל עוה"ז השפל, ועל כן התאוה את 'יום ה' הגדול והנורא ליהנות מזיו השכינה ולאור באור החיים.

ותדבר מרים ואהרן במשה וגו', והאיש משה עניו מאד. ויש לדקדק איזה סמיכות יש לענין זה של 'והאיש משה עניו מאד', למה שדיברו מרים ואהרן במשה. וי"ל דהנה איש ואשה שזכו שכינה שרויה ביניהן, ושם י"ה ניתן להם, אות 'י' לאיש, ואות 'ה' לאשה. ויש לומר הטעם, דהנה על פי רוב המחלוקת והפירוד בין איש לאשתו הוא מחמת גיאות, שהוא רוצה להשתרר עליה יותר מדאי ומתגאה, או היא מבקשת מבעלה שיהיה לה כעבד לשמוע עצתה ודבריה, ועל ידי זה באין לקטטה. ולכן אם רוצין לחיות באחדות ובשלום, צריכין להיות נמוכים וענויים בדעתם ובהתנהגותם זה לזה, ואז השכינה שורה ביניהם. כי איתא בספה"ק, דלכך בחר ה' אותיות הו"ה ב"ה לשמו ית', כדי להורות על ענותנותו, כי אותיות אלו במילואיהם, המה היותר קטנים מכל אותיות. ועל כן אם זכו שהולכין במדותיו של הקב"ה להיות ענוים, שלא למשול זה על זה, ועל ידי זה גורמים השלום, ואז שכינה ביניהם. ולפ"ז יבואר הכתוב 'והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה', כי אחרי אשר דיברו במשה על מה שפירש מאשתו, בא התורה להודיע לנו שמה שפירש מאשתו לא היה ח"ו מחמת שלא היה בשלום ובאחדות עמה, כי הרי משה היה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, ולא היה לו שום הקפדה על אשתו, רק פירש מאתה מחמת שהיה צריך להיות מוכן ומזומן לקבל פני השכינה.

לע"נ הג"ר ישראל ב"ר שלמה זאורמאן זצ"ל יא"צ י"ט סיון

ויאמר משה אתה אף רגלי העם אשר אנכי בקרבו ואתה אמרת בשר אתן להם וגו'. צ"ע איך יאמר כן, הלא הקב"ה כלכלם במן, וא"כ מאי נפ"מ, הלא מאן דעביד הא, יעביד הא. ועוד האיך סלק"ד כי כל דגי הים לא יספיקו, הלא אנו רואים כי כל העולם כולו ניזון בבשר ודגים, ולא נחסרו דגי הים

עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה מה שהבטחתנו!

פאר א נדבה פון \$250 פאר גליון מליצי יושר וועט מען מודיע זיין ביי די ציונים פון די **פלאצקע גאון** - ווארשא, **אבני נזר** - סוכאטשוב, **צדקת הצדיק** - לובלין, **ילקוט סופר** - פאקש, **לב העברי** - הר הזיתים, **ר' יוסף ענגיל** - ויען, **בן לאשרי חזון יחזקאל שערי זבול** - הר המנוחות

אז איר האט מקיים געווען די צוואה, און יעצט איז די צייט פאר זיי מקיים צו זיין זייערע הבטחה!

געדענקט "מקח בלייבט מקח"!

gilyonmy@gmail.com 732-510-0560

ובהמות הארץ לעולם, והלא מן היורד מן השמים, ודלא הוה הוה, ק"ו מאי דהוה שיכול הקב"ה לקבץ בהמות בהררי אלף ליתן להם בשר. ועוד למה לו לשאול אחרי כי הבטיחו הקב"ה. ועוד צע"ג הלא מפורש כתוב 'וגם ערב רב עלה אתם', ואיתא במכילתא (בא יד:פד) דערב רב היו מאה ועשרים רבוא דברי ר"י, ר"ע אומר מאתים וארבעים רבוא, ע"ש. וא"כ איך הניח העיקר שהם ערב רב, אשר עיקרם באו כן, והם דחקו עליו, ככתוב 'והאספסוף אשר בקרבו התאו תאוה', ומחשב את בני ישראל בלבד. עוד מאי זה לשון 'אשר אנכי בקרבו', דמה שייך זה לענין צורך בשר שלהם, כל אלו קושיות חזקות, נוסף על קושיא הידוע דאיך פה קדוש של משה רבינו יאמר דבר זה.

וב"ל ליישב, דע כי ענין המזון הוא בשורש בירורי רפ"ח ניצוצות דבריא יצירה עשיה, ואבאר בקיצור: הנך תראה דמזון בני אדם הוא משונה, יש שאוכל חומץ, ויש שונא כל מיני חימוץ כי אם אוהב את המתוק, ויש להיפך. יש רודף אחר חלב ושומן, יש שונא כל שומן, וכיוצא בכל מיני מאכלים, יש מינים שונים, זה בוחר, וזה דוחה, זה שונא זה, וזה אוהב זה, והלא דבר הוא, הלא בני איש אחד אנחנו, ולמה הם שונים.

אך הענין, דנודע ד' מלכים הם אשר נפלו, וצריכים בירור, לכן כל אחד לפי שרשו מברר, זה בוחר, וזה דוחה. כגון מי ששרשו בחסד, בוחר כל דברי מתיקה ששרשם בחסד, ושונא מיני חימוץ. ועד"ז ג"כ ישנו שינויים בסדר איכות המאכל, למשל איש המגושם, אוכל מיני קישואים ובצלים וכו', ואילו המעונג הרך, אוכל מיני יונים ותרנגולים ומיני מרקחת. ואם תתן לזה הרך המעונג מיני בצלים וקישואים, יחלה רח"ל, כמעשה דאיתא (כתובות סז:): 'שגלגל עמו בעדשים ומת'. ואם תאמר להאיכר שישפיק עצמו במיני דובשני וסלתות, כאשר אוכל המעונג, ימאס בו, כי באלו לא יכלכל רעבונו, כי אם יאכל פולים ופת קיבר וצונן ובצל ובשר שור שומן, דזה שייך לו. וכל זה לפי שורש האדם, דמי ששרשו מגושם מבחינת 'ארץ', מבקש אוכל מגושם. ומי ששרשו מ'רוח' ומעליונים, אז החומר מזוכך, ואינו מקבל כי אם המזוכך.

ועד"ז תדע, דור דעה שהם דורו של משה, והיינו ס' רבוא שורשי נשמות ישראל, להם אי אפשר שבעולם שיהיו יכולין לאכול מיני חומרי, כי אם היה מוכרח שירד להם מן לחם אבירים, לחם שמלאכי השרת אוכלים (יומא עה:), וזה בחינת ס' רבוא של נשמות ישראל.

משא"כ האספסוף הערב רב לא כלכלם זה המן הרך, על כן צעקו 'מי יאכילנו בשר זכרנו את הדגה וגו' את הקישואים ואת הבצלים וגו' ועתה נפשנו יבשה', אמרו 'נפשנו', דלצורך נפשם היו צריכין אוכל החומר ומגושם, ולא יספיק להם הרוחני. ולכן כאשר אמר הקב"ה ליתן בשר לבני ישראל, אז תמה משה רבינו, דבשלמא לערב רב, להם שייך בשר ודגים החומריים, משא"כ 'שש מאות אלף וגו' אשר אנכי בקרבו' דייקי, ר"ל שהם דורו של משה, ומשה רבינו כידוע הוא הכולל שלהם כנודע (ע' תיקר"ז תיקון ע'), ולכן 'הצאן הבקר ישחט ומצא להם', כלומר וכי בכל בהמות שבעולם הם ימצאו המזון שלהם? וכן בכל דגי הים? כי דרכם שלהם היה למעלה מכל מיני דצח"ם, ואיך יש מציאות של בשר להם שיהיה לפי שורש מזונם.

והנה נודע, דאם אוכלים שלא עפ"י סדר, אז הוא מסוכן, והבין משה שצריך שיתן להם הקב"ה המזון כפי סדר הפרנסה כראוי שהוא בחינת קריעת ים סוף 'איש איש די מחסורו אשר יחסר לו', 'לו' דייקי, שמזמין לו הקב"ה, אמנם אם שלא על פי סדר, הוא סכנת נפשות, 'כי נפשו הוא חובל' אם אוכל מה שאינו לפי שרשו, על כן הבין שלפי דרכם מוכרח הוא שאם יאכלו בשר, הוא סם המות בסיר ר"ל, כאשר היה אח"כ באמת.

ולזה אמר לו הקב"ה: 'היד ה' תקצר', והענין כי המציא הקב"ה מין בשר שהיה מעוטף בו בחינות שלהם, אמנם אחרי שהיה מקושר בבשר, לכן מי שאכל אותם בשלימות לשם שמים, אז לא הזיק להם. משא"כ אלה אשר אכלו לתאוה ולא לתכלית עבודת ה', מאחר שהיה בשר, לכן 'הבשר עודנו בין שניהם טרם יכרת', ולכן אמר 'כי שם קברו את העם המתאווים' דייקי. וזה רמז שאמר לו הקב"ה 'עתה תראה היקר דבר', ר"ל תראה כי אעפ"י שאתן בשר, לך וכיוצא בך לא יזיק, כי אם אשר לא ראוי להם, להם יזיק.

ועל כן מזה מיסר השכל שלא יחמוד אדם דבר שאינו שלו מה שאין נותן לו הקב"ה, כי זה אחד מגדולותיו של הקב"ה, כמו שארז"ל 'גדולה פרנסתו של אדם יותר מקריעת ים סוף', וזה הענין להמציא לכל אחד השייך לו. וזה עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו, כדרשת חז"ל (כתובות סז:): ד'בעתם' לא נאמר, כי אם 'בעתו', מלמד שכל אחד ואחד נותן הקב"ה פרנסתו בעתו, ואל ישיג גבול עולם.

א' פרשת שלח כ"ב סיון יומא דהילולא של בעל הילקוט סופר ז"ע אם לא עכשיו אימתי? עכשיו הזמן לקיים צוואת הילקוט סופר ז"ע

"מי שילמוד או יפרסם דברי, אטיב אני עמהם להמליץ טוב בעדם לפני קל חי. ואם יבואו על קברי, אז גם אני אשתחוה לפני שומע קול בכיות עמו ישראל

ברחמים, ואצטרף תפילתי עמהם לטוב להם כל הימים!"

שני גדרי שוגג. כתב הרמב"ם (פ"ו הלכות רוצח ה"י) וז"ל: אפילו נתכון להרוג עובד כוכבים או בהמה, ונמצא שהרג ישראל, הרי כל אלו קרובים למזיד ואינן נקלטין בערי מקלט, עכ"ל. והיינו משום דהוה ליה לעיוני. ולכאורה קשה מהא שכתב הרמב"ם (פ"י מלכים ה"א) וז"ל: בן נח ששגג באחת ממצותיו, פטור מכלום. במה דברים אמורים בשגג באחת ממצות ועבר בלא כוונה, כגון שבעל אשת חבירו, וחשב שהיא אשתו, אבל אם ידע שהיא אשת חבירו ולא ידע שהיא אסורה, אלא עלה על לבו שדבר זה מותר לו, הרי זה קרוב למזיד ונהרג, ולא תחשב זו לשגגה, מפני שהיה לו ללמוד ולא למד, עכ"ל. הרי מבואר מדבריו דאם חשב שהיא אשתו ונמצא שהיא אשת חבירו, נחשב לו לשגגה, ולא כקרוב למזיד, ולא אמרינן דזה קרוב למזיד משום דהוה ליה לעיוני. ואילו בהלכות רוצח כתב הרמב"ם דאם חשב שזה בהמה ונמצא שזה ישראל, הרי זה קרוב למזיד, משום דהוה ליה לעיוני.

ותירץ החזון יחזקאל (מכות ט), דבציור דהיה לו לעיוני, יצא מכלל שוגג, ולכלל מזיד לא בא, ונמצא דאינו לא שוגג, ולא מזיד. ובנוגע גלות בעינן שיהא 'שוגג', ואם אינו לא שוגג ולא מזיד, אינו גולה. משא"כ גבי חיוב בן נח אינו חייב אלא אם הוא 'מזיד', ואם הוא אינו לא מזיד ולא שוגג, אינו חייב.

וז"ל: יש לומר, דשאני גבי גלות שעיקר חיוב גלות היא על **השוגג** דוקא, כמו שכתב הרמב"ם (פ"ו הלכות רוצח ה"ב) וז"ל: יש הורג בשגגה, והעלמה גמורה, וזהו שנאמר בו ואשר לא צדה, ודינו שיגלה לערי מקלט וינצל, עכ"ל. הרי דגבי חיוב גלות בעינן 'העלמה גמורה', וכל אופן שיש לומר דהיה לו לעיוני, אינה 'העלמה גמורה', והרי זה קרוב למזיד שאינו בדין גלות. משא"כ גבי בן נח, עיקר חיובו הוא על **המזיד**, וכל ששגג וכסבור שהיא אשתו, לגבי מזיד זה נחשבת שגגה, ובן נח ששגג באחת ממצותיו פטור מכלום. (חזון יחזקאל מכות ט).

צדיקים מתגלים לבניהם לאחר פטירתם. מבואר בזוהר הקדוש שאבות הצדיקים מתגלים לבניהם, רבי שמעון בר יוחאי התגלה לבנו רבי אלעזר והודיעו דבר שהיה מתקשה בו, וכן שכאשר פגעו מלאכי אלהים ביעקב היו אלו הוריו אברהם ויצחק שבאו מעולם האמת לעזרתו, וכן מצינו הרבה צדיקים מתגלים לבניהם בשעת הצורך, וגם מבואר בזוהר הקדוש צדיקים אחרי מותם בכל מקום שנתחדש בו לצדיק דבר תורה כאשר הוא בעולם הזה, אזי כשהוא בעולם הבא פוקד הוא אותו מקום ובא אליו, וכ"ש כאשר נמצאים בו צדיקים אחרים שאומרים בו דברי תורה. וכדאי להביא כאן עובדא נוראה מזקני אשר שמו בקרבי הגה"צ הגדול רבי זבולון חרל"פ זצ"ל, וזה סיפרו תלמידיו שהיו בשעת מעשה: זקני הגאון ר' זבולון תמיד התנהג על פי הגאון האמיתי הנהיבות על פי פסקיו ועל פי סידור של הנהיבות סידור דרך החיים, וכן עסק בספרי הנהיבות, וקרה פעם כשלמד עם תלמידים, התקשה מאד בדברי תורתו של הנהיבות, ובלי שום תירוץ על דבריו הקשים של הנהיבות, ובאמצע הלימוד עם התלמידים התנמנם על השולחן וראה אדם זקן בא אצלו ונותן לו להבין דבריו, וכשהתעורר כבר היה לו תירוץ נפלא על קושייתו בדברי הנהיבות, וכשחקר באנשים זקנים שעוד זכו להכיר הנהיבות, וכפי שתיאר להם קלסתר פניו, הם אמרו שזה היה הגאון הקדוש מרן הנהיבות ז"ל. וא"כ רואים גדלות הצדיקים וכמו שמבואר בזוהר הנ"ל, וגם מבואר בזוהר דבשעת שמחה של אדם, מביא הקב"ה עמו את אביו ואת אמו שמתו, וכל זה עם נפשות הצדיקים, אבל נשמות הרשעים כלה ונחרצה ואין לה השארה והוא ענין כרת. (ש"ת סי' ז"ז).

המיעוט נתבטל ברוב, ולכן זה שייך רק אם איכא כולו, ובמיעוט שבה יש איזה פסול או חסרון, דאז אמרינן דע"י שנתבטל ברוב נפקע הפסול או החסרון מהמיעוט. אבל אם המיעוט מופקע לגמרי, לא יועיל לזה ביטול ברוב, כי אין הרוב מעניק להמיעוט הדין של הרוב, דביטול ברוב משמש רק לסלק הפסול מן המיעוט.

ח וע' דבר אברהם (ח"ג סי' א' אות כ"ה) שביאר באופן אחר, דאיכא חילוק בין הדלקה דלא עבודה, ובין הוצאת הדשן ד"כ לאו עבודה, דחלוקים ביסודם, וז"ל: שאני הדלקה שאינה עבודה רק מצד המעשי, אבל בעצם הוא גמר עבודה הרצויה, ולכן כל עבודה שלפניה אינה תמה, משא"כ הוצאת הדשן שיש בה גדרי המעשה, ואינה עבודה מצד מצותה, עכ"ל. וכ"כ בערוך לנר (סנהדרין פב: תורה היוצק), ובאוסף חידו"ת הגר"א קוטלר (סי' ג' אות א').

בהעלותך את הנרות. אמרו ביומא (דף כד:), דהטבת הנרות של נתינת שמן ופתילה עבודה היא, וצריכה כהונה, והזר מוזהר עליה שלא יעבוד, אבל אין הזר המטיב חייב מיתה כדרך שחייב על שאר עבודות, לפי שאין הזר חייב אלא על גמר עבודה, והטבה אינה גמר עבודה, כי עדיין יש אחריה עבודה, שאחרי נתינת שמן יש הדלקה.

וכבר נתקשו בזה דהרי הדלקה עצמה אינה עבודה, וא"כ מדוע נתינת שמן אינו חשיב גמר עבודה. ותירץ המאירי שם: ואע"פ שהדלקה אינה עבודה, מ"מ הואיל ומעשה הצריך הוא, הרי הוא מפיק נתינת פתילה ושמן שלא ליקרא 'עבודה תמה', עכ"ל. וביאר הגר"י ענגיל (גליוני הש"ס שם, לפי מה שכתב בספרו 'לקח טוב' כלל י"ב) בנוגע הגדר של 'רובו ככולו', וז"ל: הא דקיי"ל בכל התורה ד'רובו ככולו', היינו רק אם יש שם 'כל' הדבר, דאז אמרינן דחשוב הנעשה בהרוב כאילו נעשה בכל. משא"כ אם אין שם המיעוט כלל, דליכא 'כל' הדבר, אז לא אמרינן 'רובו ככולו'. ולכן לענין רוב רביעית דדי בקידוש, זהו רק אם יש שם כל הרביעית, דאז אין צריך שישתה רק הרוב. משא"כ אם המיעוט חסר, ואין בכוס רק רוב רביעית, לא מהני, דבמיעוט חסר לא אמרינן 'רובו ככולו'.

וזה כוונת המאירי, דכמו דחזינן באתרוג חסר, דפסול משום דכתיב 'ולקחתם', וילפינן דבעינן 'לקיחה תמה', ואפי' בחסר רק מיעוט אמרינן דאינו 'לקיחה תמה', ואע"ג דקיי"ל 'רובו ככולו' בכל התורה, אבל היכא דמיעוט חסר, לא אמרינן 'רובו ככולו'. דרק כאשר יש 'כל' הדבר, אז יוצאין שפיר ברוב שבו, מטעם 'רובו ככולו'. ונמצא דאין צריך אל המיעוט 'לצאת' בו כמו בהרוב, רק צריך 'למציאות' המיעוט, לא להיותו מצוה, ועכ"ז אמרינן דאין הרוב תם כאשר המיעוט חסר, ואף דאין צריך 'למצוותו', רק 'למציאותו'.

והרי זה כהך דכאן, דנתינת פתילה ושמן לא חשיבי עבודה תמה, מפני צורך ההדלקה עוד, ואף דאין צורך 'לעבודת' ההדלקה, דהרי אינה עבודה, ורק 'למציאות' ההדלקה הוא דצריכין, וד"ק.

ויאמר משה שש מאות אלף בגלי העם אשר אנכי בקרב. יש לפרש התנצלות משה רבינו ע"ה בענותנותו, דמה ש'רגלי העם', דהעם הם בדרגה כל כך שפלה כרגל שהוא סוף האדם, הסיבה לזה הוא 'אשר אנכי בקרב', דאין אפשר שהם יהיו יותר גבוה ממני, כיון שאני הוא בבחינת 'מה', דכתיב 'ואנחנו מה'.

קל נא רפא נא לה. אמרו בברכות (דף לד:), המתפלל בעד חבירו אין צריך להזכיר שמו, שנאמר 'רפא נא לה', ולא קמדכר שמה דמרים. והקשו הראשונים הרי שינוי השם הוא אחד הסגולות לרפאות את החולה, הרי החולי תלוי בהשם, ואם מחליפים שמו, הגזירה מתבטלת. וא"כ צריך להזכיר את שמו בתפילה, כדי שישתלק החולי משם זה.

וע' במגן אברהם (סי' ק"ט סק"א) שכתב בשם מהר"ל, דבנוכחות החולה אין צריך להזכיר השם, ושלא בנוכחותו צריך להזכיר השם. ובפרי יהודה כתב עליו שזה דוחק.

ונראה לענ"ד דהחילוק הוא, דכאן היתה התפלה להקב"ה בעצמו בלי צורך שתעבור ע"י מלאכי השרת הממונים על התפילה, וקמיה הכל גלוי, וכמו כן צדיק כזה שאינו צריך שמלאכי השרת יעלו תפלתו, אלא היא עולה בעצמה, כמבואר במדרש (שמות רבה פמ"ג) שתפלת משה רבינו ע"ה היתה בשם המפורש וקורעת כל המסכים, ותפילה כזה אינו צריך להזכיר שם החולה. משא"כ סתם מתפללים הצריכים סיוע מלאכי השרת, הם צריכים להזכיר שם החולה דוקא.

ו אבל לפי דברי הריטב"א (יומא כד, ב) לק"מ, דכתב וז"ל: להכי לא אפקיה בלשון חיוב, ואמר 'בהעלותך', (שמות ל, ח) או 'בהעלותך', לומר דלאו עבודה היא לחייב עליה מיתה בזה, כשם שאין חיוב מיתה בעבודה שאינה תמה, ע"ש. וכוונתו דהדלקה הי עבודה ובעי כהן, אלא שאין זו חייב מיתה על עבודה זה. ולכן פשוט דהטבת נרות אינו עבודה תמה.

ז וכל"כ החת"ס (או"ח סימן ק"מ), דהא דאמרינן רובו ככולו, זהו דוקא ברובו **מתוך** כולו, אבל רובו **במקום** כולו לא אמרינן, ולכן היכא דאיכא רק ו' אנשים בבית הכנסת אין לומר שם דבר שבקדושה, דזה רובו **במקום** כולו, משא"כ היכא דאיכא עשרה אנשים בבית הכנסת ומיעוט מתוך כולו התפללו, אז אפשר לומר דבר שבקדושה, דהוי רובו **מתוך** כולו, ע"ש. וביאר הדברים הוא לפי הגר"ח (על הש"ס סי' רכ"ט), דהכלל של רובו ככולו הוא מטעם ביטול ברוב, דחסרון